

Motion

1982/83: 1874

Claes Elmstedt m. fl.

Gymnasial lärlingsutbildning

Internationellt anses en utbildning i växelverkan mellan skola och företag ge ett utmärkt utbildningsresultat. Den ger såväl de grundläggande kunskaper som den yrkeserfarenhet och rutinering av kunskaperna som erfordras för ett självständigt utövande av yrket. I många länder, t.ex. Österrike och Tyskland, har sådan lärlingsutbildning medverkat till att lindra arbetslösheten bland ungdom. Denna form av utbildning är attraktiv och framstår som meningsfull.

Samarbetet mellan skola och näringsliv i ovan nämnda länder, liksom i Danmark, styrs yrkesvis av överenskommelser och planer över hur utbildningen skall fördelas mellan utbildningsgivarna. Fördelningen är beroende av det enskilda yrkets karaktär, t.ex. behovet av kunskaper i fackteori.

1980 års riksdagsbeslut om bl.a. försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning har i vårt land öppnat utmärkta vägar för ett samarbete mellan skola och företag under gymnasieskolans huvudmannaskap och ansvar.

I *propositionen* framhölls att samma kvalitetskrav i princip bör gälla för utbildning som förlagts till företag som för utbildning i skolinstitution. Vi instämmer i dessa synpunkter. Lärlingsutbildningen bör därför styras av kursplaner, som omfattar såväl arbetsteknik som fackteori. Det kan naturligtvis vara fördelaktigt att genom individuella kursplaner ge möjlighet att anpassa utbildningen till företagets och elevens förutsättningar och kunskapsbehov. Detta måste vägas mot behovet av att utbildningen i ett yrke blir likvärdig över hela landet. Förslag till kursplaner bör därför utarbetas i samråd med centrala expertinstanser, t.ex. av de yrkesnämnder som på arbetsmarknaden och inom näringslivet handlägger utbildningsfrågor.

Det bör enligt vår mening utarbetas och utvecklas former för fördelning av utbildningsuppgifterna mellan företag och skola med kursplaner som i princip förutsätter att den praktiska utbildningen skall ske inom företaget och teoriundervisning i skolform.

Omfattningen av och innehållet i skolans medverkan i utbildningen måste naturligtvis bestämmas yrke för yrke, bl.a. beroende av behovet av från den praktiska utbildningen fristående undervisning i fackteori och vilka moment i kursplanen som lämpligen bör avlastas företaget. Även formerna för teoriundervisningens bedrivande måste få olika lösningar för olika yrken beroende på elevtillströmningen till yrkena och deras spridning över landet.

Ett alternativ kan vara regionala eller centrala kurser. Om kurserna skall anordnas regionalt eller centralt blir beroende av elevtillgången.

Ett annat alternativ är att undervisning i fackteori sker på ovanstående regionala eller centrala kurser under det att allmänteori läses i hemkommunens skola tillsammans med andra gymnasieelever.

En tredje modell för teoriundervisning i lågfrekventa yrken kan vara att sammanföra elever från olika yrken till en klass för teoristudier under vissa veckotimmar i den kommunala skolans regi. Eleverna skulle då individuellt under en skolledares medverkan kunna läsa fackteori. En förutsättning härför är att elever och studieledare har tillgång till väl utarbetade studiemedel i form av brevkurser, kompendier, audiovisuella hjälpmedel, modeller och åskådningsmaterial. I den mån detta inte sker genom branschförbundens försorg bör det åligga skolöverstyrelsen att i samarbete med branschförbunden framtaga sådant material.

Ovanstående alternativ kan måhända kombineras, dvs. individuella teoristudier i hemortens skola kompletteras med studier i kortare regionala eller centrala kurser.

Vi föreslår att ersättning för denna undervisning bestrids av medel ur anslaget för drift av gymnasieskolor (D 18). Eleverna bör under studierna få ersättning ur det studiesociala stödet.

Den gymnasiala lärlingsutbildningen öppnar utmärkta vägar för samarbete mellan skola och företag för att åstadkomma en bra och verklighetsanpassad utbildning. En förutsättning härför är emellertid att företagen och eleverna ges ett fast stöd då det gäller undervisningsmoment som företaget är mindre lämpat för och som bäst ges genom skolans försorg. Det är angeläget att en försöksverksamhet kan inledas omgående. Medel bör därför redan budgetåret 1983/84 kunna få disponeras ur anslaget för drift av gymnasieskolor.

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om gymnasial lärlingsutbildning.

Stockholm den 25 januari 1983

CLAES ELMSTEDT (c)

STINA GUSTAVSSON (c)

ROLF RÄMGÅRD (c)

INGER JOSEFSSON (c)

BRITTA HAMMARBACKEN (c)